

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
HUQUQNI MUHOFAZA QILISH
AKADEMIYASI**

5-MAVZU. O'ZBEKISTONDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING O'RNI VA AXLOQIY AHAMIYATI

Ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari, o'quvchilari va talabalari uchun mo'ljallangan kurs

Reja:

1

Korrupsiyaga qarshi kurashda davlat va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi sheriklik

2

Korrupsiyaning oldini olishda davlat va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi konstruktiv hamkorlik usullari

3

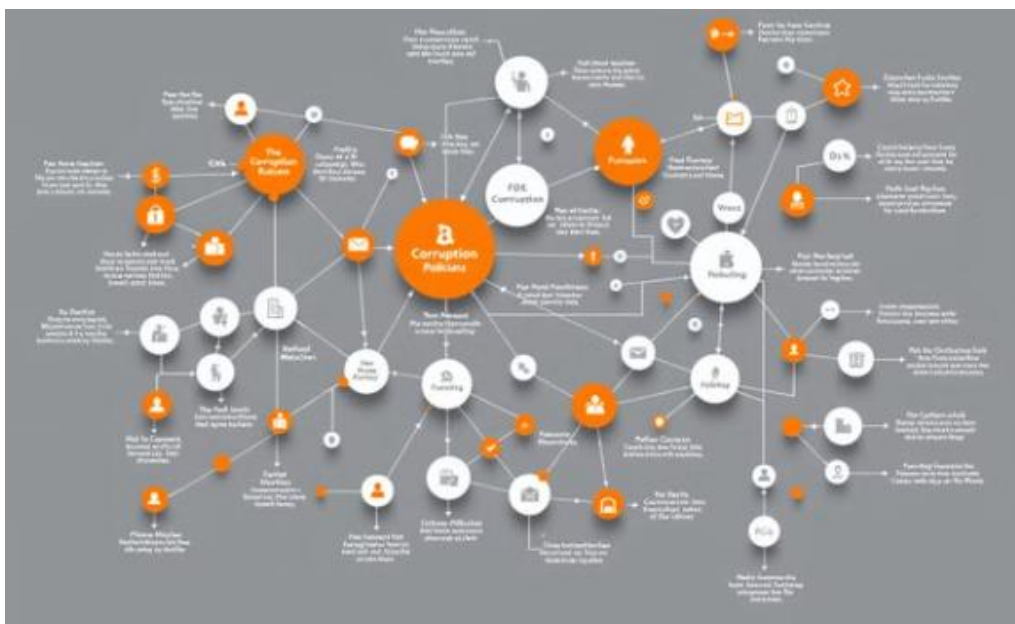
Korrupsiyaga qarshi kurashda davlat organlari va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi hamkorlikda kasbiy etika

Korrupsiyaga qarshi kurashda hamkorlikning ahamiyati

Xalqaro tamoyillar

Korrupsiyaning oldini olishda davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi sheriklikning xalqaro prinsiplari muhim ahamiyatga ega. Bu prinsiplar global tajribaga asoslangan bo'lib, samarali hamkorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Milliy standartlar

1. Korrupsiyaning oldini olishda davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi sheriklikning xalqaro va milliy tamoyillari hamda standartlari

Asosiy tushuncha

Korrupsiyaga qarshi kurashishda davlat organlari, ommaviy axborot vositalari (OAV), nodavlat notijorat tashkilotlari (NNT), blogerlar va fuqarolar o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Bunday sheriklik jamiyatda ochiqlik, shaffoflik va hisobdorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Xalqaro tamoyillar

Xalqaro tashkilotlar korrupsiyaga qarshi kurashishda davlat va fuqarolik jamiyati hamkorligini muhim omil sifatida e'tirof etadi.

BMTning Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi (UNCAC)

- jamoatchilik nazoratini rivojlantirish;
- OAV erkinligini qo'llab-quvvatlash;
- davlat boshqaruvida ochiqlikni ta'minlash;
- fuqarolarning qaror qabul qilishdagi ishtirokini kengaytirishni tavsiya etadi.

Transparency International

- shaffoflik;
- hisobdorlik;
- ochiq ma'lumotlar tizimi;
- fuqarolik nazorati tamoyillarini ilgari suradi.

Korrupsiyaning oldini olishda davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi sheriklikning xalqaro prinsiplari muhim ahamiyatga ega. Bu prinsiplar global tajribaga asoslangan bo'lib, samarali hamkorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Milliy tamoyillar

O'zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashish quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

- qonun ustuvorligi;
- ochiqlik va shaffoflik;
- jamoatchilik nazorati;
- fuqarolar huquqlarini himoya qilish;
- davlat organlarining hisobdorligi.

O'zbekistonda amalga oshirilgan ishlar

- “Ochiq budget” portali;
- E-sud tizimi;
- “Mening fikrim” portali;
- elektron davlat xaridlari tizimi;
- davlat xizmatlarini raqamlashtirish.

O'zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashishda milliy standartlar ishlab chiqilgan. Bu standartlar mamlakatimiz xususiyatlarini hisobga olgan holda, davlat va jamiyat o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlashga qaratilgan.

15-modda. Ommaviy axborot vositalarining korrupsiyaga qarshi kurashishda ishtirok etishi

Ommaviy axborot vositalari:

korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi davlat dasturlarini va boshqa dasturlarni ishlab chiqish hamda amalga oshirishda ishtirok etadi;

korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi davlat siyosatini amalga oshirishga, shu jumladan aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishga, jamiyatda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirishga qaratilgan tadbirlarni yoritadi;

[*Oldingi tahrirga qarang.*](#)

korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risidagi qonunchilikning ijro etilishi ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshiradi;

(15-modda birinchi qismining to'rtinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli [Qonuni](#) tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida davlat organlari va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik qiladi.

[*Oldingi tahrirga qarang.*](#)

Ommaviy axborot vositalari qonunchilikka muvofiq boshqa tadbirlarda ham ishtirok etishi mumkin.

Korrupsiyaga qarshi kurashda davlat va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi sheriklik

OAVning axloqiy ahamiyati

Jamiyat ongi

OAV jamiyatda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantiradi. Bu orqali fuqarolarning huquqiy ongi va madaniyatini oshirishga hissa qo'shadi.

Ijtimoiy nazorat

OAV ijtimoiy nazorat vositasi sifatida korrupsiyaga qarshi kurashda muhim rol o'ynaydi. Ular jamiyatning "ko'zi va qulog'i" vazifasini bajaradi.

Axloqiy me'yorlar

OAV orqali jamiyatda korrupsiyaga qarshi kurashish borasidagi axloqiy me'yorlar targ'ib qilinadi va mustahkamlanadi.

Davlat organlari va OAV hamkorligi

1

Ma'lumot almashish

Davlat organlari OAVga korrupsiya holatlariga oid ma'lumotlarni taqdim etadi.

2

Tahlil va muhokama

OAV olingan ma'lumotlarni tahlil qiladi va jamoatchilik muhokamasiga olib chiqadi.

3

Qayta aloqa

Jamoatchilik fikri davlat organlariga yetkaziladi va zarur choralar ko'riladi.

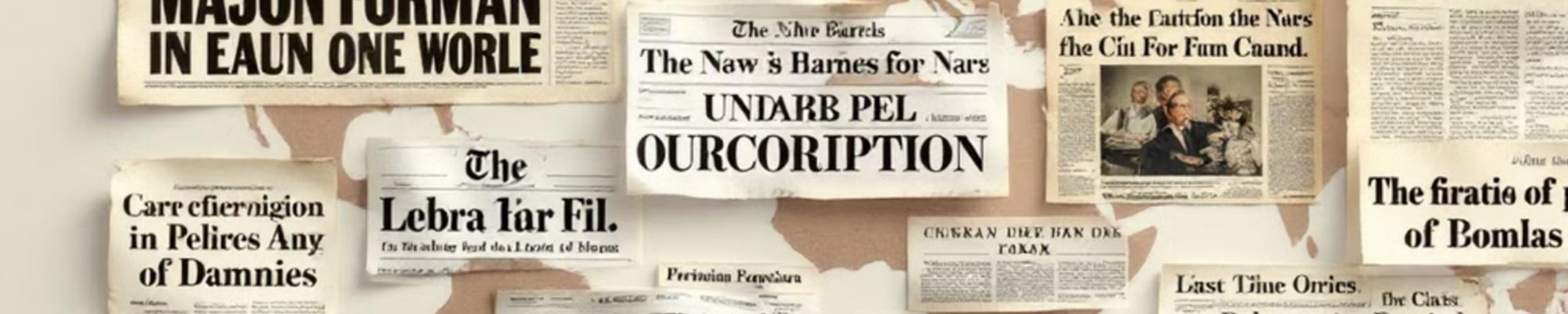
OAV va davlat organlari hamkorligi

Hamkorlikning ahamiyati

OAV va davlat organlari o'rtasidagi samarali hamkorlik korrupsiyaga qarshi kurashning muhim shartidir. Bu shaffoflikni oshiradi, jamoatchilik nazoratini kuchaytiradi va fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi.

Hamkorlik yo'nalishlari

- Press-konferensiyalar va brifinglar o'tkazish
- Davlat organlarining ochiq ma'lumotlar bazalarini yaratish
- Jurnalistlar so'rovlariga o'z vaqtida javob berish
- OAV vakillari uchun maxsus treninglar tashkil etish

OAV va huquq-tartibot organlari hamkorligi

Hamkorlik yo'nalishlari

- Tergov jarayonida ma'lumot almashish
- Jurnalistik surishtiruvlar natijalarini taqdim etish
- Profilaktika tadbirlarini birgalikda o'tkazish
- Huquqiy maslahatlar olish

Hamkorlikning ahamiyati

OAV va huquq-tartibot organlari o'rtasidagi samarali hamkorlik korrupsiyaga qarshi kurashning muhim shartidir. Biroq bu hamkorlik jurnalistik mustaqillikka putur yetkazmasligi kerak. OAV o'z faoliyatida xolislik va tanqidiy yondashuvni saqlab qolishi lozim.

Fuqarolik jamiyati institutlari va OAV hamkorligi

Birgalikda loyihalar

OAV va fuqarolik jamiyati institutlari korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha qo'shma loyihalarni amalga oshiradi.

Jamoatchilik fikrini o'rganish

OAV va fuqarolik jamiyati institutlari birgalikda korrupsiya masalalari bo'yicha jamoatchilik fikrini o'rganadi.

Ma'rifiy faoliyat

OAV va fuqarolik jamiyati institutlari aholining huquqiy savodxonligini oshirish bo'yicha hamkorlikda ish olib boradi.

OAV faoliyatining huquqiy asoslari

Qonun nomi	Qabul qilingan sana	Asosiy maqsadi
O'zbekiston Respublikasining "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida"gi Qonuni	1997-yil 26-dekabr	OAV faoliyatining asosiy prinsiplarini belgilash
O'zbekiston Respublikasining "Axborot olish kafolatlari va erkinligi to'g'risida"gi Qonuni	1997-yil 24-aprel	Axborot olish huquqini ta'minlash
O'zbekiston Respublikasining "Jurnalistlik faoliyatini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni	1997-yil 24-aprel	Jurnalistlarning huquq va erkinliklarini himoya qilish

Korrupsiyaning oldini olishda davlat va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi konstruktiv hamkorlik usullari

ТОП-15

YUKSALISH
ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЕ ДВИЖЕНИЕ

ПОПУЛЯРНЫХ ИНТЕРНЕТ-МЕДИА УЗБЕКИСТАНА

В среднем посетителей в месяц (тысяч)*

Подписчики

(тысяч)

Сайт	Telegram	Facebook	Instagram
7400	1 272,5 👁️ 390	565	4740
5700	239,8 👁️ 110	115	3000
4700	97,5 👁️ 22	109	56,4
3800	450,6 👁️ 180	4,5	688
1500	56,9 👁️ 18	60	14,9
1500	85,7 👁️ 16	82	884,4
1200	100,1 👁️ 40	2,2	61,4
862	181,2 👁️ 18	28	203
773	45,7 👁️ 20	3	0,090
683	48,1 👁️ 6	57,6	32
657	20,2 👁️ 10	–	2,4
502	87,5 👁️ 11	186	524,9
405	141,3 👁️ 41	56	306
138	109,7 👁️ 5	27	3
123	131,5 👁️ 25	33	38,8

KUN.UZ

ALAMPIR

газета.UZ

Daryo

Подробно.UZ
АГЕНТСТВО НОВОСТЕЙ

UzNews

KEPOST

xabar.uz

NOVA24.UZ

nuz.uz

Aniq.uz

azon.UZ

Даракчи

Rost24

UZA | O'zbekiston Milliy axborot agentligi

* По данным SimilarWeb

👁️ Средний охват в месяц (млн)

По состоянию на 20 февраля 2023 года

Konstruktiv hamkorlik tushunchasi

Konstruktiv hamkorlik — davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlarining korrupsiyaning oldini olish maqsadida o‘zaro hamkorlik qilishi va muammolarni birgalikda hal etishidir.

Hamkorlikning asosiy shakllari

OAV orqali jamoatchilik nazorati

Jurnalistlar va blogerlar:

- korrupsion holatlarni yoritadi;
- muammolarni jamoatchilik muhokamasiga olib chiqadi;
- davlat organlari faoliyati ustidan nazoratni kuchaytiradi.

Ochiq ma’lumotlar tizimi

Davlat organlari:

- budjet;
  - davlat xaridlari;
  - tender;
  - statistik ma’lumotlarni ochiq e’lon qiladi.
- Bu fuqarolarga nazorat qilish imkonini beradi.

Elektron platformalar

- “Ochiq budjet”;
- “Mening fikrim”;
- elektron davlat xizmatlari;
- davlat xaridlari portallari fuqarolar va davlat o‘rtasidagi aloqani kuchaytiradi.

Jamoatchilik eshituvlari

Fuqarolar va NNTlar:

- qonun loyihalari;
- ijtimoiy muammolar;
- davlat dasturlarini muhokama qilishda ishtirok etadi.

OAV va davlat organlari hamkorligini kuchaytirish yo'llari

Muntazam matbuot anjumanlari

Davlat organlari tomonidan korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha matbuot anjumanlarini muntazam ravishda o'tkazish, OAV vakillarining savollariga javob berish.

Ochiq ma'lumotlar bazasi

Davlat organlari tomonidan korrupsiya holatlari bo'yicha ochiq ma'lumotlar bazasini yaratish va OAV vakillariga foydalanish imkoniyatini berish.

Qo'shma loyihalar

Davlat organlari va OAV vakillari o'rtasida korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha qo'shma loyihalarni amalga oshirish, treninglar va seminarlar tashkil etish.

OAV faoliyatida axborot xavfsizligini ta'minlash

Ma'lumotlarni himoyalash

OAV korrupsiya holatlari bo'yicha to'plangan ma'lumotlarni xavfsiz saqlash va himoyalash choralarini ko'rishi lozim.

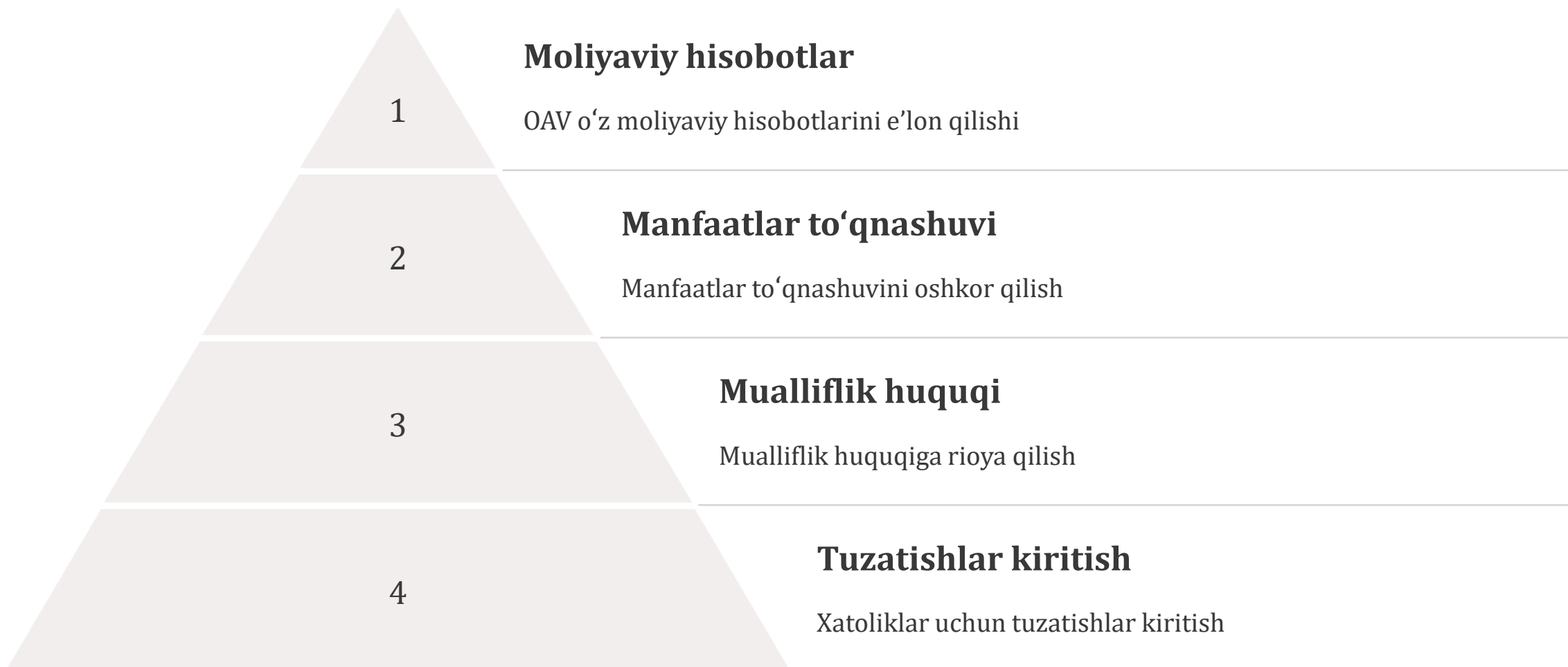
Manbalarni himoyalash

Jurnalistlar o'z manbalarining xavfsizligini ta'minlash uchun barcha zarur choralarini ko'rishlari kerak.

Kiberxavfsizlik

OAV kiberxavfsizlik choralarini ko'rishi, xodimlarni bu borada o'qitishi va muntazam nazorat qilishi zarur.

OAV faoliyatida shaffoflikni ta'minlash

Raqamli texnologiyalar va korrupsiyaga qarshi kurash

Ma'lumotlar jurnalistikasi

Katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali korrupsion sxemalarni aniqlash

Blogerlar

Ijtimoiy tarmoqlarda korrupsiya holatlari haqida tezkor xabar berish va muhokama qilish

Fuqarolik jurnalistikasi

Oddiy fuqarolar tomonidan korrupsiya holatlari haqida xabar berish va video materiallar tayyorlash

Krossmedia loyihalar

Turli platformalarda korrupsiyaga oid materiallarni keng yoyish va auditoriyani jalb qilish

OAVning korrupsiyaga qarshi kurashishdagi huquqiy himoyasi

Huquqiy himoya turi

Tavsifi

Axborot manbasining maxfiyligi

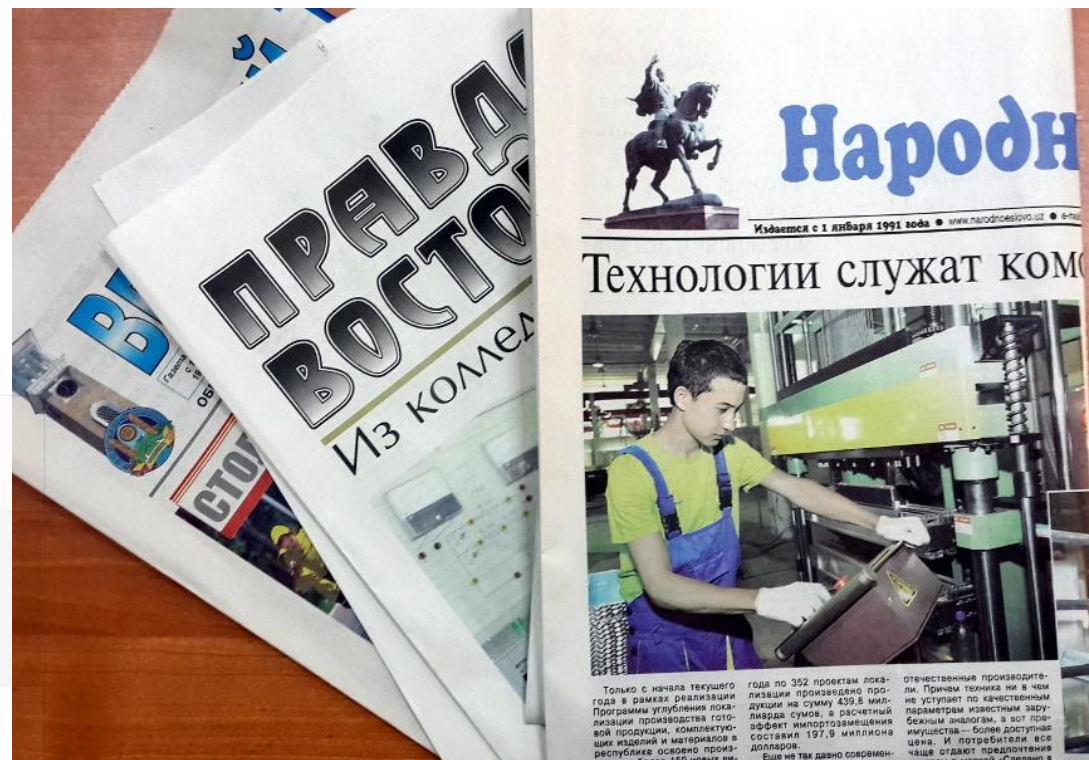
Jurnalistlar o'z manbalarini oshkor qilmaslik huquqiga ega

Sud jarayonlarida himoya

OAV vakillari korrupsiyaga oid materiallar uchun sudda himoyalaniş huquqiga ega

Davlat himoyasi

Xavf ostida qolgan jurnalistlar davlat himoyasiga olinishi huquqiga ega

Korrupsiyani yoritishda xavfsizlik choralari

1 Raqamli xavfsizlik

Kuchli parollar, ikki bosqichli autentifikatsiya va shifrlangan aloqa vositalaridan foydalanish

2 Jismoniy xavfsizlik

Xavfli joylarga tashrif buyurganda hamrohlar bilan ishlash, transport vositalarini tekshirish

3 Huquqiy himoya

Ishonchli advokat bilan hamkorlik o'rnatish, o'z huquqlarini bilish

4 Psixologik tayyorgarlik

Stress bilan kurashish usullarini o'zlashtirish, muntazam ravishda psixolog bilan maslahatlashish

OAVning korrupsiyaga qarshi kurashishdagi xalqaro hamkorligi

1

Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik

OAV BMT, EXHT kabi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda loyihalarni amalga oshiradi.

2

Xorijiy OAV bilan tajriba almashish

O'zbekiston OAV xorijiy hamkasblari bilan tajriba almashadi va qo'shma loyihalarni amalga oshiradi.

3

Xalqaro jurnalistik tergov

O'zbekiston jurnalistlari xalqaro miqyosdagi korrupsiya holatlarini tekshirishda ishtirok etadi.

Korrupsiyani yoritishda etika kodeksi

1 Xolislik va obyektivlik

Barcha tomonlarning nuqtayi nazarini inobatga olish, shaxsiy fikrlardan qochish

2

Aniqlik va ishonchlilik

Faktlarni puxta tekshirish, ishonchli manbalardan foydalanish

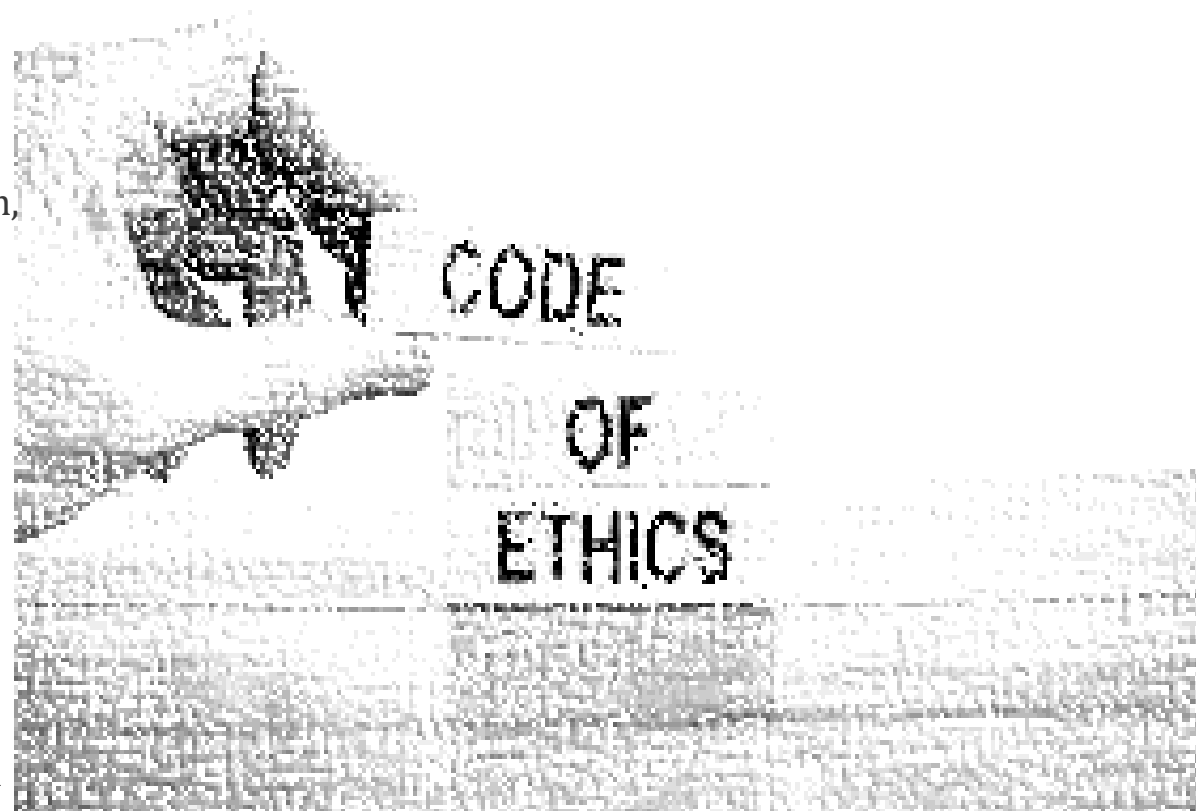
3 Manba himoyasi

Maxfiy manbalarning xavfsizligini ta'minlash, ularning shaxsini oshkor qilmaslik

4

Jamoatchilik manfaati

Shaxsiy hayot daxlsizligi va jamoatchilik manfaati o'rtasidagi muvozanatni saqlash

OAVning axloqiy prinsiplari

Xolislik

Barcha tomonlarning nuqtayi nazarini inobatga olish va tarafkashlikdan qochish

Aniqlik

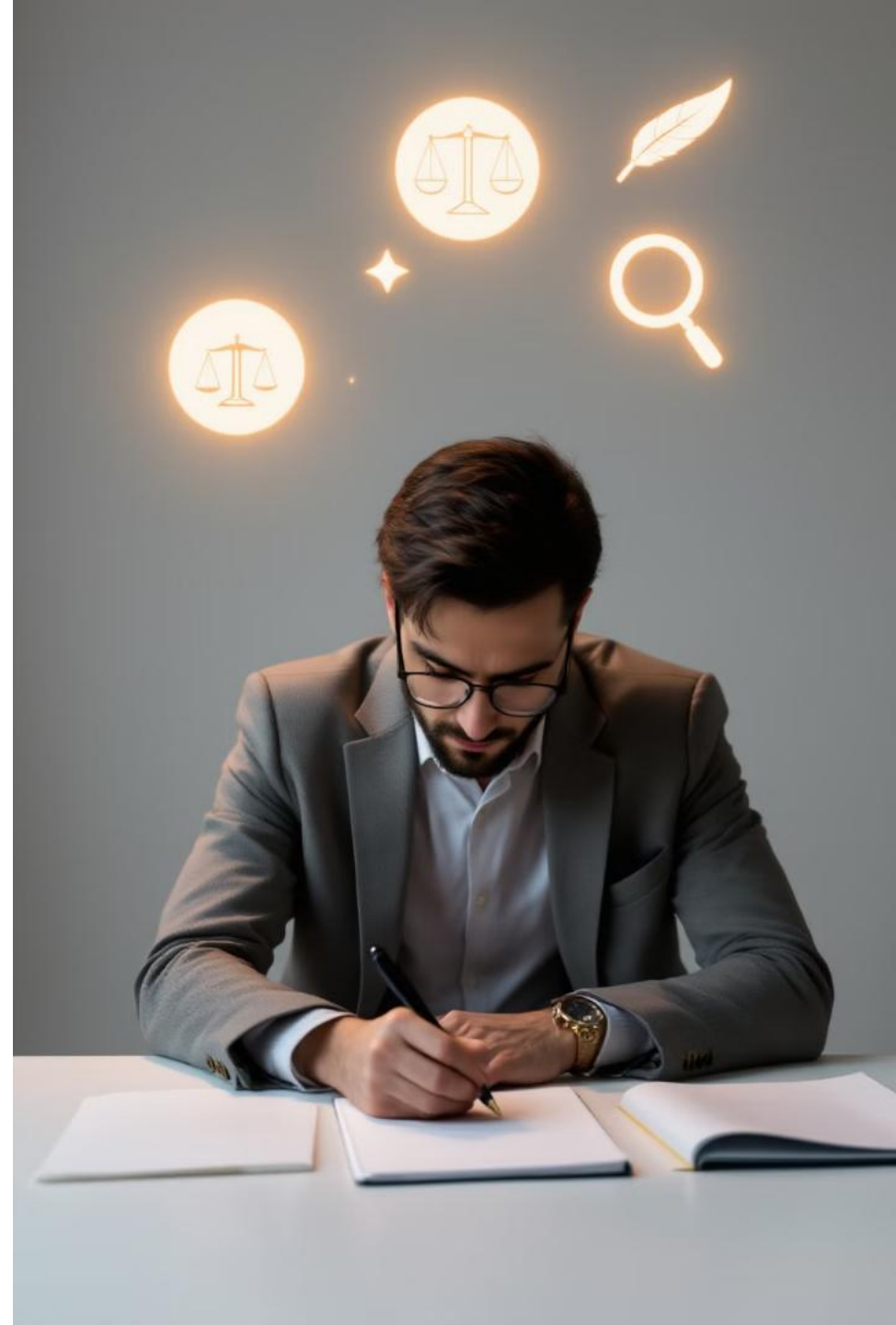
Faktlarni tekshirish va ishonchli manbalardan foydalanish

Shaffoflik

Manfaatlar to'qnashuvini oshkor etish va jamoatchilik oldida hisobot berish

Insonparvarlik

Shaxsiy hayot daxlsizligini hurmat qilish va zarar yetkazmaslik

Korrupsiyaga oid xabarlarni yoritishda OAV mas'uliyati

1 Faktlarni tekshirish

OAV korrupsiyaga oid xabarlarni yoritishda barcha faktlarni sinchkovlik bilan tekshirishi shart.

2 Shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish

Korrupsiya bilan bog'liq shaxslarning shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish muhim.

3 Xolislik va muvozanatni saqlash

Barcha tomonlarning fikrlarini inobatga olish va xolislikni saqlash zarur.

OAVning korrupsiyaga qarshi kurashdagi asosiy vazifalari

Ma'lumot tarqatish

OAV korrupsiya holatlari, uning sabablari va oqibatlari haqida jamiyatni xabardor qiladi. Bu orqali aholining huquqiy ongi va madaniyatini oshirishga hissa qo'shadi.

Jamoatchilik nazoratini amalga oshirish

OAV korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha davlat siyosatining amalga oshirilishini kuzatib boradi va jamoatchilikni bu jarayondan xabardor qiladi.

Tergov jurnalistikasi

OAV mustaqil jurnalistik tergovlar orqali korrupsiya faktlarini aniqlaydi va fosh etadi. Bu esa huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatiga ko'maklashadi.

OAVning korrupsiyaga qarshi kurashishdagi muammolari

Ma'lumotlarga kirish qiyinchiligi

Ayrim hollarda OAV vakillari zarur ma'lumotlarni olishda qiyinchiliklarga duch keladi. Bu esa korrupsiya holatlarini to'liq yoritishga to'sqinlik qiladi.

Xavfsizlik masalalari

Korrupsiya bilan bog'liq materiallarni tayyorlayotgan jurnalistlar ba'zan tahdid va bosimga uchrashlari mumkin.

Moliyaviy cheklovlar

Chuqur jurnalistik tergovlar ko'p vaqt va mablag' talab qiladi, bu esa ba'zi OAV uchun qiyinchilik tug'diradi.

Korrupsiyani yoritishda axloqiy muammolar

Xolislik va obyektivlik

Barcha tomonlarning nuqtayi nazarini inobatga olish va shaxsiy fikrlardan qochish

Manba himoyasi

Maxfiy manbalarning xavfsizligini ta'minlash va ularni shaxsini oshkor qilmaslik

Manfaatlar to'qnashuvi

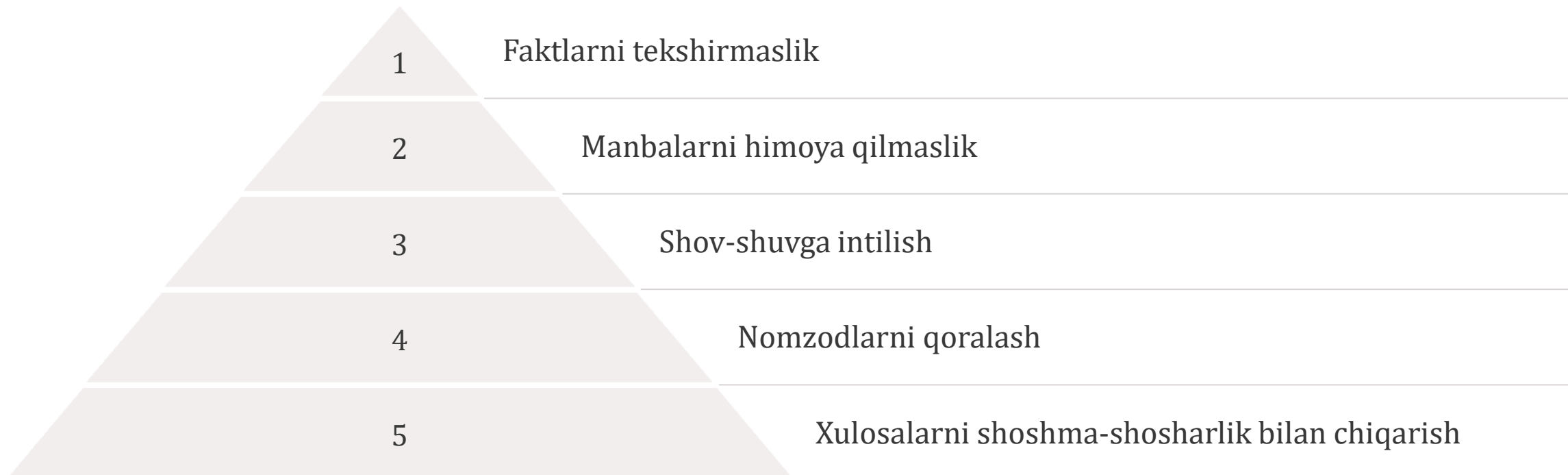
Shaxsiy manfaatlar bilan kasbiy majburiyatlar o'rtasidagi ziddiyatlardan qochish

Jamoatchilik manfaati

Shaxsiy hayot daxlsizligi va jamoatchilik manfaati o'rtasidagi muvozanatni saqlash

Korrupsiyani yoritishda xatolar

Ushbu xatolar jurnalistning obro'siga putur yetkazishi, qonuniy muammolarga olib kelishi va korrupsiyaga qarshi kurashga zarar yetkazishi mumkin. Shuning uchun har bir bosqichda ehtiyotkorlik bilan malakali yondashuvni saqlab qolish muhimdir.

OAVning korrupsiyaga qarshi kurashishdagi ijtimoiy mas'uliyati

1

Jamiyat manfaatlarini himoya qilish

OAV korrupsiyaga oid materiallarni yoritishda jamiyat manfaatlarini ustuvor qo'yishi lozim.

2

Axloqiy me'yorlarga rioya qilish

OAV korrupsiyaga oid materiallarni tayyorlashda axloqiy me'yorlarga qat'iy rioya qilishi kerak.

3

Jamoatchilik fikrini shakllantirish

OAV korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirishga hissa qo'shishi zarur.

OAV faoliyatining huquqiy asoslarini takomillashtirish

1 — **Axborot olish huquqini kengaytirish**

Davlat organlari faoliyati haqidagi ma'lumotlarga kirish imkoniyatlarini oshirish

2 — **Jurnalistlarni himoya qilish**

Kasbiy faoliyati tufayli ta'qib qilinishdan himoya qiluvchi qonunlar qabul qilish

3 — **Tuhmat va haqorat to'g'risidagi qonunchilikni liberallashtirish**

Jurnalistlar erkin faoliyat yuritishi uchun sharoit yaratish

4 — **Oshkoralik prinsiplarini kuchaytirish**

Davlat organlari faoliyati shaffofligini ta'minlovchi me'yorlarni kiritish

